

- вибір індикаторів – параметрів порогових значень безпеки (загальна класифікація, обрання параметрів, методологічні розрахунки параметрів);

- державне управління системою (обґрунтування ролі держави, визначення змісту та переліку функцій у цій сфері, які реалізуються органами державного управління, державні цільові проекти та програми, відображення регіональних проблем безпеки у прогнозах, стратегії, бюджетній політиці, правове забезпечення) [4; с. 107].

Відтак, основою зміцнення конкурентних позицій та економічної безпеки держави є потужний реальний сектор економіки, здатний забезпечувати зайнятість, належний рівень якості життя та захистити національну економіку від більшості зовнішніх і внутрішніх ризиків і загроз.

Список використаних джерел:

1. Богомолів В. А. Экономическая безопасность : Уч. пособие для ВУЗов / В. А. Богомолів. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2006. – 303 с.

2. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємництва України: стратегія та механізми зміцнення : Монографія / Т. Г. Васильців. – Львів: Арал, 2008. – 386 с.

3. Вечканов Г. С. Экономическая безопасность : Уч. для ВУЗов / Г. С. Вечканов. – СПб: Питер, 2007. – 384 с.

4. Экономическая безопасность России: Общий курс : Учебник / Под ред. В. К. Сенчагова. 2-е изд. – М.: Дело, 2005. – 896 с.

Ковальчук М.В.

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

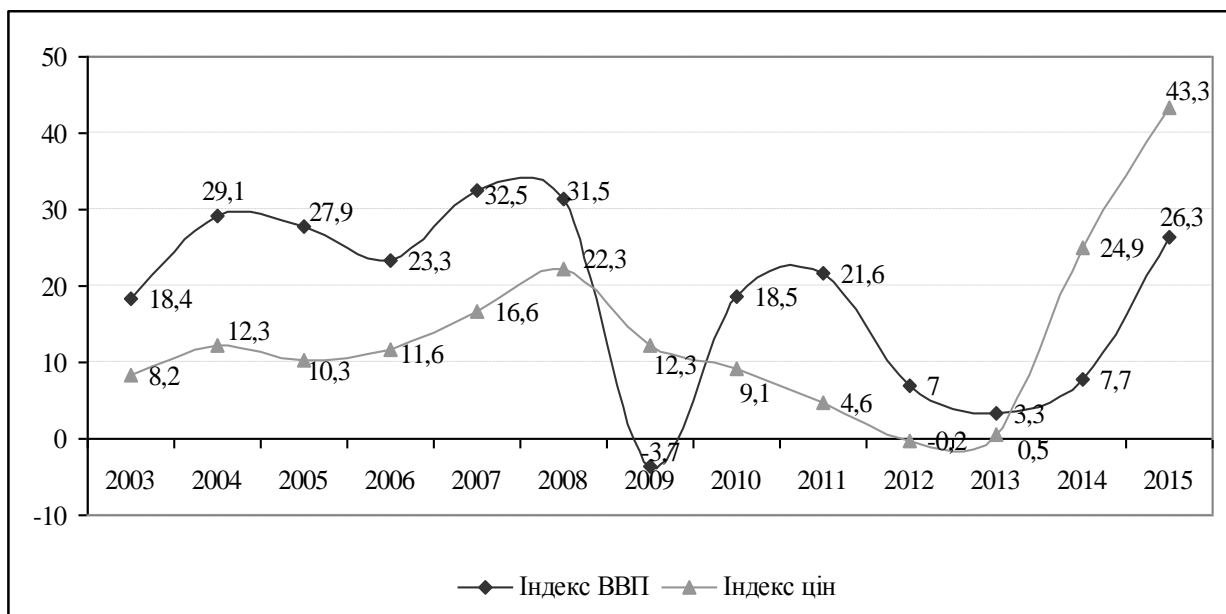
ДЕСТРУКТИВНІ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ІМПЕРАТИВИ ВАЛЮТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Стагфляційна макроекономічна динаміка (рис. 1) [1; 2], притаманна українській економіці на сьогодні посилюється рядом поточних специфічних негативних факторів, як наприклад:

1) проблеми національної безпеки та оборони негативно позначаються на інвестиційному кліматі, експортно-імпорتنій діяльності, порушенні промислової бази та ускладнюють реалізацію функцій державних інститутів;

2) трата значних (в основному запозичених) коштів на підвищення обороноздатності держави чи «проїдання» не сприяє економічному розвитку України.

Національна методологія оцінки стану економічної безпеки держави також констатує наявність серйозних загроз безпеці. Накопичені макроекономічні дисбаланси в сукупності з поточним наростанням панічних настроїв населення та девальвацією національної валюти спричинили виникнення галопуючої інфляції на рівні 143,3% у 2015 р. [2].

Рис. 1. Динаміка індексу ВВП та індексу цін в період 2003-2015 рр., %

Примітка: побудовано автором за даними [1; 2]

Стагфляція та інфляція в сучасних умовах ведуть до виникнення загроз валютній безпеці держави (табл. 1), яка є складовою фінансової та за Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки [3] визначається як «стан курсоутворення, що характеризується високою довірою суспільства до національної грошової одиниці, її стійкістю, створює оптимальні умови для поступального розвитку вітчизняної економіки, залучення в країну іноземних інвестицій, інтеграції України до світової економічної системи, а також максимально захищає від потрясінь на міжнародних фінансових ринках».

Небезпечний стан валютної сфери в Україні підтверджує ряд показників, як наприклад те, що індекс зміни курсу національної валюти до долара США в 2015 р. становив 183,7%, що значно перевищує граничне значення за Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України від 29.10.2013 р.

Таблиця 1

Індикатори валютної безпеки України

	Індекс зміни офіційного курсу національної грошової одиниці до долара США, середній за період	Частка кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів, %	Валові міжнародні резерви України, місяців імпорту	Рівень доларизації грошової маси, %
2005	96,42	43,33	6,44	23,6
2006	98,6	49,52	5,93	26,97
2007	100	49,91	6,42	22,7
2008	104,6	59,10	4,43	30,63
2009	147,5	50,85	7,00	31,68
2010	101,93	46,03	6,83	29,13
2011	100,38	40,31	4,62	30,40
2012	100,25	36,75	3,48	32,12
2013	100,00	33,82	3,18	27,24
2014	148,6	46,31	1,66	32,16
2015	183,7	55,81*	4,26	32,17
2016	-	56,44**	-	-
Оптим. значення	97	-	1,5	-
	104	20	-	15
Гранич. значення	90	-	5	-
	130	50	-	30

Примітка: розраховано автором за даними [4; 5; 6; 7; 8].

«*» – дані станом на грудень 2015 р.

«**» – дані станом на травень 2016 р.

Частка кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів з 2005 року не досягала оптимального значення, а в 2008-2009 рр. та 2015 р. перевищила граничну норму. Зростання частки кредитів в іноземній валюті в загальному обсязі наданих кредитів обумовлено не скільки збільшенням кількості наданих кредитів, скільки зростанням їх вартості в гривневому еквіваленті через значні скачки валютних курсів. Ще однією передумовою збільшення частки кредитів в іноземній валюті є мотиваційна складова, оскільки відсоткові ставки за кредитами та депозитами в іноземній валюті зазвичай більш стабільні.

Рівень доларизації грошової маси останні десять років наближений до граничного значення (30%), а в 2015 р. перевищив його і становив 32,17%. Тобто рівень доларизації зростає у періоди нестабільності та криз, коли знижується рівень довіри до національної валюти. Доларизація грошової маси швидше виступає негативним явищем, ніж позитивним, оскільки сприяє незаконному відпливу капіталу з країни,

призводить до зниження інвестиційного потенціалу та деформує структуру грошового обігу.

Доволі складно також об'єктивно оцінити реальну динаміку сальдо купівлі-продажу населенням іноземної валюти, оскільки в Україні більшість операцій населення проводить на «чорному ринку», а офіційні операції в кризові періоди піддаються адміністративному регулюванню та обмеженням допустимих обсягів купівлі-продажу валюти. Загалом, роль НБУ як головного фінансового інституту держави скомпрометована запізнілою реакцією на скачки валютних курсів, що підриває загальну довіру населення до офіційних державних та фінансових інститутів, а валютні обмеження ведуть до посилення тінізації валютного ринку.

Нестабільна макроекономічна ситуація в Україні визначає потребу активної участі держави у зменшенні негативного впливу ринкового механізму організації валютних відносин. Регулююча інституційна складова валютної сфери в кризових умовах недостатньо ефективна, оскільки такі регулюючі чинники як заходи прямого державного регулювання (фінансово-бюджетна політика, квотування та ліцензування, грошово-кредитна політика, регулювання цін, інтервенційна політика, розподіл валюти тощо) та структурні чинники (вплив на кон'юнктуру ринку через зміну курсоутворюючих чинників) є дієвими в умовах, коли економіка країни перебувала у стані тривалої рівноваги, що зовсім нехарактерно для української економіки.

Системні дисбаланси потребують застосування інноваційних інструментів та технологій регулювання всієї фінансової сфери, так як традиційні регулюючі схеми не впливають на джерела формування деструктивних інституціональних імперативів бажаним чином. Такі інструменти повинні характеризуватись прозорістю та стійкою функціональністю з метою повернення довіри українського населення до державних та приватних фінансових інститутів.

Список використаних джерел

1. Індекс ВВП [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України – Режим доступу до ресурсу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>.
2. Індекс інфляції [Електронний ресурс] // Міністерство фінансів України – Режим доступу до ресурсу: <http://index.minfin.com.ua/index/infl/>.
3. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm.
4. Показники валютного ринку [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=7693080.

5. Огляди, депозити, кредити, цінні папери: кредити, надані депозитними корпораціями (крім Національного банку України) [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=24338412&cat_id=12063884.

6. Архів основних тенденцій валютного ринку [Електронний ресурс] // Національний банк України. – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=40823.

7. Обсяг імпорту України [Електронний ресурс] // Держслужба статистики. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

8. Огляди, депозити, кредити, цінні папери: огляди фінансових корпорацій: компоненти грошових агрегатів [Електронний ресурс] // Національний банк України – Режим доступу до ресурсу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=24338412&cat_id=12063884.

Ляховець В.О.

аспірант,

Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ ІНФРАСТРУКТУРИ У ФОРМУВАННІ ТА РОЗВИТКУ РИНКУ ЯЛОВИЧИНИ

Виробництво яловичини є одним із найважливіших елементів м'ясного сектору економіки. Вирощуванню ВРХ, передусім м'ясного спрямування, завжди належала важлива роль у подоланні продовольчої проблеми. Предметом дискусії стосовно шляхів подальшого розвитку внутрішнього ринку яловичини є застосування європейської практики, щодо формування сучасної інфраструктури, яка б забезпечувала потреби учасників.

На європейському ринку яловичини спостерігається практично стала тенденція у виробництві даної продукції, хоча у розрізі ринків країн Європи – динаміка різна. Якщо порівняти приріст яловичини з іншими видами м'яса, то найнижчий приріст саме у секторі виробництва яловичини та телятини.

Досвід ЄС в галузі інфраструктури та комунікації реалізуються через основні органи і спеціалізовані структури організації. Ці органи визначили положення та принципи, які призначені для розвитку ринку:

- створення систем вільного доступу до інформації, що пов'язана з діяльністю учасників ринку;
- захист основних прав усіх учасників ринку;